

9 september 2015

Sammanträde nr 4/2015

Protokoll från Kärnavfallsrådets rådsmöte nr 4/2015

Datum: 27 augusti, 2015
Tid: 09.00-16.00
Plats: Karlavägen 102, Stockholm

Ledamöter: Carl Reinhold Bråkenhielm **(CRB)**, ordförande
Mats Harms-Ringdahl **(MHR)**
Tuija Hilding-Rydevik **(THR)**
Lennart Johansson **(LJ)**
Thomas Kaiserfeld **(TK)**
Jenny Palm **(JP)**
Ingmar Persson **(ImP)**

Sakkunniga: Ingvar Persson **(IP)** (från och med punkt 4)

Kanslichef: Holmfridur Bjarnadottir **(HB)**

Sekreterare: Johanna Swedin **(JS)**
Peter Andersson **(PA)**

1. Mötets öppnande, föredragningslista

CRB hälsar **ImP** välkommen som ny ledamot av Kärnavfallsrådet.

Beslut: Föredragningslistan fastställs och **CRB** förklarar mötet öppnat.

2. Reflektioner från ledamöter och kansli

HB ingår i en expertgrupp som diskuterar den engelska processen att finna en lämplig plats för slutförvar. Gruppen diskuterar bland annat kommuners deltagande. **HB:s** roll är att informera om internationella erfarenheter.

HB informerar om Strålsäkerhetsmyndighetens (SSM) tidplan avseende granskningen av Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökan om att bygga ett slutförvar för använt kärnbränsle.

24 juni 2015 presenterade SSM sina första preliminära resultat från granskningen.

31 januari 2016 löper remisstiden ut för den andra remissomgången.

2016 lämnar SSM sitt yttrande till mark- och miljödomstolen.

2016 inleder mark- och miljödomstolen sin huvudförhandling för prövning av ansökan enligt miljöbalken. SSM medverkar som expertinstans. Efter huvudförhandlingen lämnar mark- och miljödomstolen över till regeringen att fatta beslut om tillåtlighet.

2017 planerar SSM att vara klar med sin granskning, presentera sina slutgiltiga bedömningar och lämna sitt yttrande till regeringen.

LJ har varit på möte med Nordiska sällskapet för strålskydd i Danmark. Danmark arbetar aktivt med avvecklingen av sina kärntekniska forskningsanläggningar. Det pågår en platsvalsprocess om var avfallet från avvecklingen ska förvaras. **LJ** tycker att det är intressant för rådet att följa denna process som även behandlades i rådets Klr 2015.

TK reflekterar över Sveriges radios inslag om kärnavfall.

MHR berättar om EU programmet [Horizon 2020](#). Stora strålskyddsmyndigheter får huvuddelen av pengarna från Horizon 2020 vilket medför att det inte finns medel till universiteten. Detta kan leda till en risk för permanent kunskapsbrist. **MHR** planerar att skriva artiklar om att det långsiktigt kan bli svårt att samla kompetens om det fortsätter så.

CRB reflekterar över kostnader för avveckling och rivning och de resurser som finns i kärnavfallsfonden. Han berättar om Humanistisk miljöforskning, ett område som troligen utvecklas och bli större. Området är intressant för rådet att följa.

3. Presentation av en ny ledamot, *Ingmar Persson*

Imp presenterar sig och sin forskning.

Imp är professor i oorganisk och fysikalisk kemi vid Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) i Uppsala. Hans forskning berör metallföreningars reaktioner och struktur i lösning, i naturliga system såsom mark och arkeologiskt trä och hos de metallkomplex som bildas vid extraktion av använt kärnbränsle med hjälp av synkrotronljusbaserade röntgenmetoder.

4. Yttranden till mark- och miljödomstolen

- Rådets yttrande 2015-06-26, Dnr 14/2015

CRB presenterar rådets yttrande. Rådet reflekterar över hur de bör förbereda sig för den sakgranskningsfas som kommer i nästa steg.

Beslut: Kansliet undersöker vad som väntar i nästa fas.

- sammanställning av övriga yttranden

PA går igenom innehållet i andra remissinstansers yttrande.

5. SSM:s preliminära resultat från slutförvarsgranskningen

SSM har publicerat två preliminära granskningsrapporter angående slutförvaring av använt kärnbränsle, *Uppförande och drift av slutförvarsanläggningen* och kapitel tre i rapporten om *Långsiktig strålsäkerhet*. **PA** informerar om innehållet i dessa preliminära granskningsrapporter och SSM:s synpunkter på Svensk Kärnbränslehantering AB:s (SKB) ansökningar.

Rådet har ett inplanerat möte med SSM i oktober. Vid detta möte kommer SSM:s rapporter och hur rådet planerar att behandla dessa att diskuteras.

6. Kapitel om mätprogram i Klr 2016

De tidigare rådsmedlemmarna Clas Otto Wene (**COW**) och Willis Forsling (**WF**) har anlitats som konsulter för att skriva ett kapitel i Kunskapslägesrapporten 2016. Kapitlet kommer att beskriva andra länders planerade mätprogram. **COW** och **WF** presenterar innehållet i kapitlet.

7. Innehåll i Kunskapslägesrapport 2016

- Risk och riskuppfattningar

MHR och **LJ** presenterar kapitlets innehåll.

- Jordbävningar i Sverige

Författare till kapitlet är rådsmedlem Karin Högdahl.

- Kapitel om Mervärdesprogram och etik

CRB presenterar kapitlets innehåll. Kapitlet kommer att handla om etiska problem i samband med mervärdesprogram. Kapitlet kommer troligtvis att presenteras vid WM Phoenix 2016 (se punkt 10).

- Kapitel om Avveckling och rivning

IP presenterar kapitlets innehåll.

- Kapitel om Kompetensförsörjning

Rådsmedlem Sophie Graphe (**SG**) har tagit fram ett utkast till kapitel.

Beslut: **ImP** kontaktar **SG** och de planerar tillsammans det fortsatta arbetet med kapitlet. Ledamöter som är intresserade av att bistå i författandet kontaktar **SG** eller **ImP**.

8. Mervärdesprogram

- Internationell översikt

HB informerar om det Mervärdesprogram som SKB:s ägare och Östhammars kommun och Oskarshamns kommun upprättat och jämför det med diskussioner om mervärdesprogram och kompensation som förs i andra länder i samband med slutförvaring av radioaktivt avfall

- Diskussion

Det finns intresse för denna fråga och till ett kommande rådsmöte planerar rådet att eventuellt bjuda in representanter för kommunerna för att informera om programmet.

9. Seminarium *Strålningsriskerna för slutförvar för använt kärnbränsle, 3 november*

LJ och **MHR** presenterar upplägget för seminariet.

Beslut: Kansliet skickar inbjudan till rådets målgrupper.

10. 10. Seminarier

- WM Phoenix 2016. Panel om samhällsvetenskaplig forskning

Till [Waste Management Symposia 2016](#) (6–10 mars) i Phoenix planerar **CRB** att tillsammans med Dan Matley, [U.S. Nuclear Waste Technical Review Board, \(NWTRB\)](#) arrangera en *Social Sciences Session* om platsvalsprocessen.

CRB och eventuellt **JP** planerar att skicka in ett förslag på presentationer.

- Seminarium om djupa borrhål 20–21 oktober 2015, Washington

NWTRB kommer att arrangera en workshop om djupa borrhål. Rådsmedlemmar är välkomna att delta. **PA** planerar att delta.

Info om Workshop:

Department of Energy (DOE) will describe their program and address a number of questions that NWTRB has generated. The afternoon of the first day will likely include panel discussions/presentations from domestic and international experts on: experience in deep drilling in crystalline rocks; emplacement mode; and borehole seals. The second day will likely start off with a presentation from the US Environmental Protection Agency and then subsequent panel discussions/presentations on: hydrogeology at depth- anticipated conditions and characterizing the conditions; geochemistry of fluids at depth-anticipated conditions and characterizing the conditions; and multiple barriers- waste forms and canister materials. The afternoon will likely have one more panel on efficacy of deep borehole disposal and risk analysis. The rest of the afternoon is likely to include a summary from the seven panels and a closing presentation by DOE. We have an informal poster session at the end of the first day that will allow folks to continue to discuss deep borehole issues.

11. Förslag till workshop om tidskapsel

HB och **TK** informerar om planerna kring en eventuell workshop om tidskapslar. Frågan som ska diskuteras är om man kan lämna information till kommande generationer i en beständig kapsel. Tidsplanen är att anordna ett seminarium under våren 2016. Förberedelser påbörjas under hösten.

12. RIFO seminarium

Kärnavfallsrådet anordnar den 9 december ett seminarium tillsammans med RIFO (Sällskapet riksdagsledamöter och forskare). RIFO är ett forum för kontakt och dialog mellan riksdagsledamöter och forskare. Målgruppen för seminariet, som är slutet, är riksdagsledamöter och sakkunniga. Talare från rådet kommer vara **CRB, JP, IP, HB** och eventuellt **SG**. Rådsmedlemmar som önskar delta kontaktar **HB**.

13. Utkast till rådets yttrande angående SSM:s granskning av SKB:s ansökan om tillstånd för utbyggnad av SFR.

LJ har författat ett förslag till yttrande och presenterar innehållet.

Beslut: Kansliet skickar yttrandet till SSM.

14. Studieresa, 12–14 oktober 2015

- Resplan och program.

HB presenterar resplan och program. Mer information om detta kommer att skickas inom kort.

15. Övrigt

IP informerar om lagstiftningen angående möjligheten att förvara utländskt avfall i svenskt slutförvar

Rådets verksamhet 2015**Rådsmöten 2015**

Rådsmöte 5: (12), 13, 14 oktober, 2015. Studieresa till Tjeckien
Rådsmöte 6: 1 december, 2015.
Rundabordssamtal: 1 december, 2015

Övriga viktiga datum

11 september SSM:s informations- och samrådsmöte om EU:s direktiv 2014/87/Euratom om förstärkt säkerhet.
15 september SSM:s seminarium om prognoser för pris- och löneutveckling på lång sikt
20-21 okt Workshop, Deep Borehole, Embassy Suites Washington DC, USA
17-19 nov [International conference on nuclear decommissioning](#), Bonn
9 dec Seminarium för riksdagen, tillsammans med RIFO.

Carl Reinhold Bråkenhielm
Ordförande

Vid protokollet:

Peter Andersson,
Sekreterare